

رای هیات عمومی دیوان عدالت اداری به شماره « ۹۱۸ » با موضوع شکایت و خواسته: ابطال ۱- آیین نامه اعطای تسهیلات و مشارکت در تجاری سازی مصوب مرداد ماه ۱۳۹۲ هیأت امنای صندوق نوآوری و شکوفایی و کلیه مصوبات ذیل آن ۲- شیوه نامه اعطای معافیت حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض به شرکتها و مؤسسات دانش بنیان مصوب معاونت علمی و فناوری ۳- آیین نامه ارزیابی و تشخیص شرکتها و مؤسسات دانش بنیان مصوب معاونت علمی و فناوری ۴- شیوه نامه انتخاب و فعالیت کارگزاران به منظور انجام فرایند ارزیابی شرکتها و مؤسسات دانش بنیان مصوب معاونت علمی و فناوری ۵- شیوه نامه تسهیلات نظام وظیفه تخصصی افراد فعال در شرکتهای دانش بنیان مصوبه بنیاد نخبگان معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری ۶- ماده ۸ اساسنامه صندوق نوآوری و شکوفایی

شماره دادنامه: ۹۱۸

تاریخ دادنامه: ۱۳۹۸/۰۵/۱۵

شماره پرونده: ۹۶/۱۵۰۶

مرجع رسیدگی: هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی: آقای سیدسپهر قاضی نوری نائینی

موضوع شکایت و خواسته: ابطال ۱- آیین نامه اعطای تسهیلات و مشارکت در تجاری سازی مصوب مرداد ماه ۱۳۹۲ هیأت امنای صندوق نوآوری و شکوفایی و کلیه مصوبات ذیل آن ۲- شیوه نامه اعطای معافیت حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض به شرکتها و مؤسسات دانش بنیان مصوب معاونت علمی و فناوری ۳- آیین نامه ارزیابی و تشخیص شرکتها و مؤسسات دانش بنیان مصوب معاونت علمی و فناوری ۴- شیوه نامه انتخاب و فعالیت کارگزاران به منظور انجام فرایند ارزیابی شرکتها و مؤسسات دانش بنیان مصوب معاونت علمی و فناوری ۵- شیوه نامه تسهیلات نظام وظیفه تخصصی افراد فعال در شرکتهای دانش بنیان مصوبه بنیاد نخبگان معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری ۶- ماده ۸ اساسنامه صندوق نوآوری و شکوفایی

گردش کار: آقای سیدسپهر قاضی نوری نائینی به موجب دادخواستی ابطال مصوبات فوق الذکر معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و صندوق نوآوری و شکوفایی را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که:

«ریاست محترم دیوان عدالت اداری

با سلام و احترام، از آنجا که مواد متعدد قانون «حمایت از شرکتهای و مؤسسات دانش بنیان» توسط خوانندگان و طی مصوبات آنها به شرح زیر نادیده گرفته شده است، تقاضا دارم بدو دستور توقف فوری اجرای آنها طبق ماده ۳۶ قانون دیوان عدالت اداری را صادر فرموده (زیرا سالانه حدود ۱۰۰۰ میلیارد تومان بودجه کشور به شکلی غیر قانونی در حال هزینه کرد است) و سپس ضمن اعمال ماده ۱۳ قانون دیوان، مصوبات مزبور را لغو فرمایید. لازم به ذکر است که اینجانب هم به لحاظ تخصصی (که استاد تمام رشته سیاست علم و فناوری دانشگاه تربیت مدرس هستم) و هم به لحاظ سابقه اجرایی (که قبلاً معاون سیاستگذاری و ارزیابی راهبردی معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور بوده‌ام) به موضوع اشراف کامل دارم و می دانم که خوانندگان به لحاظ سیاسی و شخصیتی، قصد تمکین در برابر مواد قانون را ندارند:

۱- ماده ۱۰ قانون فوق‌الذکر مصوب ۱۳۸۹ اشعار می دارد که «هرگونه استفاده از مزایا و تسهیلات و این قانون ... باید به تصویب شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری برسد». همچنین بند ۱ مصوبه بیستمین جلسه همین شورا در سال ۱۳۹۶ که به توشیح ریاست جمهور رسیده است مجدداً بر ضرورت این امر تأکید دارد اما هیچ یک از آیین نامه های ردیفهای ۱ تا ۵ فوق که بر اساس آنها صدها میلیارد تومان در سال پول هزینه می شود و پس از ۷ سال هنوز به تصویب شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری و فناوری نرسیده است و خوانندگان به سرکشی آشکار در برابر قانون پرداخته اند، لذا مستدعی است دستور توقف و لغو مصوبات مذکور در ردیفهای ۱ تا ۵ مورد خواسته اینجانب را صادر فرمایید.

۲- ماده ۵ قانون فوق‌الذکر اشعار می دارد: «... صندوق نوآوری و شکوفایی وابسته به شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری و زیر نظر رئیس شورا رسیدگی می شود.» این در حالی است که اکنون صندوق مزبور هیچ نوع وابستگی به شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری ندارد و لذا مستدعی است دستور توقف و لغو ماده ۸ اساسنامه^۱ آن که ترکیب هیأت امنای آن را مشخص می کند صادر فرمایید.

۱- ماده ۸ اساسنامه صندوق نوآوری و شکوفایی مصوب ۱۳۹۰/۰۶/۲۰: «اعضای هیئت امنای صندوق به شرح ذیل می باشد: ۱- رئیس جمهور (رئیس هیئت امنای)، ۲- معاون علمی و فناوری رئیس جمهور، ۳- معاون برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور، ۴- وزیر علوم، تحقیقات و فناوری، ۵- وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، ۶- وزیر امور اقتصادی و دارایی، ۷- رئیس کل بانک مرکزی، ۸- رئیس بنیاد ملی نخبگان، ۹- وزیر صنعت، معدن و تجارت، ۱۰- سه نفر با انتخاب رئیس جمهور.» ماده فوق در تاریخ های ۱۴۰۱/۰۵/۱۲ و ۱۴۰۱/۰۸/۲۵ اصلاح گردید. متن فعلی ماده عبارت است از: «... اعضای هیئت امنای صندوق به شرح زیر می باشد: ۱- رئیس جمهور (رئیس هیئت امنای)، ۲- معاون علمی و فناوری رئیس جمهور (نایب رئیس هیئت امنای)، ۳- وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، ۴- وزیر علوم، تحقیقات و فناوری، ۵- وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، ۶- وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات، ۷- وزیر امور اقتصادی و دارایی، ۸- وزیر صنعت، معدن و تجارت، ۹- وزیر جهاد کشاورزی، ۱۰- چهار نفر از اعضای کمیسیون های آموزش، تحقیقات و فناوری، صنایع و معادن، اقتصاد و کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط زیست به انتخاب مجلس شورای اسلامی به عنوان ناظر»

۳- ماده ۷ قانون فوق‌الذکر اشعار می‌دارد: «کلیه دستگاه‌های مجری این قانون موظف هستند حداکثر ظرف یک ماه به درخواست‌های متقاضیان جهت استفاده از حمایت مندرج در این قانون رسیدگی کنند و نتیجه نهایی را به متقاضی اعلام نمایند، چنانچه نظر مبنی بر رد درخواست باشد باید به طور مستدل به آگاهی درخواست کننده برسانند. درخواست کننده می‌تواند نزد دبیرخانه اعتراض کند و شورا موظف است ظرف یک ماه به شکایت واصله رسیدگی کند.» این در حالی است که زمان یک ماه به هیچ وجه رعایت نمی‌شود و هیچ ساز و کاری هم طبق ماده ۷ مزبور برای رسیدگی به شکایات زیر نظر شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری تعبیه نشده است و این خود دلیل دیگری بر ضرورت توقف وضع موجود است.

استدعا دارم علاوه بر دستور توقف فوری و لغو این مصوبات، متخلفین را که تا به حال هزاران میلیارد تومان از بیت المال را مورد استفاده غیرقانونی قرار داده‌اند، برای اعمال ماده ۵۹۸ قانون مجازات اسلامی به دادسرا معرفی فرمایید.»

در پی اخطار رفع نقضی که از طرف دفتر هیأت عمومی برای شاکی ارسال شده بود، وی به موجب لایحه ای که به شماره ۱۵۰۶-۹۶ مورخ ۲۹/۱۱/۱۳۹۶ ثبت دفتر اداره کل امور هیأت عمومی و هیأت‌های تخصصی دیوان عدالت اداری شده پاسخ داده است که:

«ریاست محترم دفتر هیأت عمومی

با سلام، پیرو اخطاریه رفع نقض پرونده ۹۶۰۹۹۸۰۹۰۴۲۰۱۷۷۰ - ۱۳۹۶/۱۱/۲۳ به استحضار می‌رساند:

۱- قسمت مورد نظر هر مصوبه: قسمت خاصی از مصوبات مورد نظر نیست بلکه کل این مصوبات از بابت اینکه برخلاف قانون به تصویب شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری نرسیده‌اند مورد اعتراض اینجانب قرار گرفته‌اند.

۲- تصویر مصوبات مورد اعتراض: کلیه مصوبات مورد اعتراض طی یک کتابچه که توسط خواننده ردیف اول منتشر شده است به پرونده پیوست نموده ام.

۳- مشخصات دقیق مصوبات: الف - آیین نامه اعطای تسهیلات و مشارکت در تجاری سازی (مصوبه مرداد ۱۳۹۲ هیأت امنای صندوق نوآوری و شکوفایی) - به لحاظ محرمانه بودن در دسترس اینجانب نبوده است.

ب - شیوه نامه اعطای معافیت حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض به شرکتهای دانش بنیان (مصوبه مورخ ۱۳۹۴/۰۸/۰۹ معاونت علمی ریاست جمهوری - فاقد شماره)

ج - آیین نامه ارزیابی و تشخیص شرکتهای و مؤسسات دانش بنیان (مصوبه مورخ ۲۳/۵/۱۳۹۵ کارگروه معاونت علمی ریاست جمهوری - فاقد شماره)

د - شیوه نامه انتخاب و فعالیت کارگزاران به منظور انجام فرایند ارزیابی شرکتهای دانش بنیان (مصوبه معاونت علمی ریاست جمهوری - فاقد شماره و تاریخ)

ه - شیوه نامه تسهیلات نظام وظیفه تخصصی افراد فعال در شرکتهای دانش بنیان (مصوبه بنیاد نخبگان معاونت علمی ریاست جمهوری - فاقد شماره و تاریخ)

و- ماده ۸ اساسنامه صندوق نوآوری و شکوفایی شماره ۴۶۴۲۸ - ۲۳/۱۱/۱۳۹۶ هیأت وزیران»

متن بخشنامه مورد اعتراض به قرار زیر است:

«شیوه نامه اعطای معافیت حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض به شرکتها و مؤسسات دانش بنیان (مصوبه مورخ ۱۳۹۴/۰۸/۰۹) مقدمه: با توجه به دستورالعمل اجرایی موضوع ماده (۲۲) آیین نامه اجرایی قانون حمایت از شرکتها و مؤسسات دانش بنیان و تجاری سازی نوآوریها و اختراعات مورخ ۱۳۹۲/۱۰/۲۱، در خصوص نحوه ارائه معافیتهای گمرکی به شرکتها و مؤسسات دانش بنیان، شیوه نامه زیر برای اعطای معافیتهای گمرکی، سود بازرگانی و عوارض به شرکتهای دانش بنیان در کارگروه «ارزیابی و تشخیص صلاحیت شرکتها و مؤسسات دانش بنیان و نظارت بر اجرا» موضوع ماده (۳) آیین نامه اجرایی قانون، تصویب می شود:

ماده ۱ - تعاریف:

کارگروه: «کارگروه ارزیابی و تشخیص صلاحیت شرکتها و مؤسسات دانش بنیان و نظارت بر اجرا»، موضوع ماده (۳) آیین نامه اجرایی «قانون حمایت از شرکتها و مؤسسات دانش بنیان و تجاری سازی نوآوریها و اختراعات»

قانون: «قانون حمایت از شرکتها و مؤسسات دانش بنیان و تجاری سازی نوآوریها و اختراعات»

شرکت دانش بنیان: شرکتها و مؤسسات مورد تأیید «کارگروه ارزیابی و تشخیص صلاحیت شرکتها و مؤسسات دانش بنیان و نظارت بر اجرا» و مشمول استفاده از مزایای «قانون حمایت از شرکتها و مؤسسات دانش بنیان و تجاری سازی نوآوریها و اختراعات»

مهندسی معکوس: به فرایندی گفته می شود که در آن می توان با اقداماتی بر روی محصول موجود، به دانش فنی اولیه تولید آن دست پیدا کرد. معمولاً مراحل مهندسی معکوس عبارت است از: آنالیز عملکرد و دمونتاژ، آنالیز مواد، اندازه گیری و آنالیز ابعادی، بررسی فرایند ساخت، برنامه ریزی فرایند تولید، تهیه مستندات لازم، ساخت نمونه اولیه و در نهایت ساخت محصول مورد نظر.

فصل اول: معافیتهای حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض قابل اعطاء به شرکتهای دانش بنیان

ماده ۲- شرکتها دانش بنیان از پرداخت هرگونه عوارض صادراتی برای صادرات کالاها و خدمات دانش بنیان خود معاف هستند.

ماده ۳- شرکتها دانش بنیان برای انجام فعالیتهای دانش بنیان خود، می توانند از معافیت حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض به شرح زیر برخوردار شوند:

- ۱- واردات ماشین آلات، تجهیزات، مواد اولیه، کالاها و قطعات مورد نیاز، به عنوان نمونه و به صورت محدود (در حدی که نمونه تلقی شود) و صرفاً برای انجام مهندسی معکوس یک کالای دانش بنیان (آنالیز عملکرد، دمونتاژ، آنالیز مواد و ...)
- ۲- مواد اولیه، کالاها و قطعات مورد نیاز به صورت محدود و صرفاً برای انجام فعالیتهای تحقیق و توسعه تا حد ساخت نمونه اولیه و پایلوت از کالاها و خدمات دانش بنیان.

۳- واردات تجهیزات آزمایشگاهی، تجهیزات تست و کنترل کیفیت به شرط استفاده غیرتجاری و برای تجهیز بخش تحقیق و توسعه شرکت مشروط به عدم ساخت داخل.

تبصره ۱- تشخیص عدم ساخت داخل تجهیزات آزمایشگاهی و تجهیزات تست و کنترل کیفیت مورد نظر، برعهده «دبیرخانه دائمی نمایشگاه تجهیزات و مواد آزمایشگاهی ساخت ایران» در معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور می‌باشد.

ماده ۴- شرکتهای دانش بنیان برای واردات ماشین آلات خط تولید (موردنیاز برای تولید کالا و خدمات دانش بنیان مورد تأیید کارگروه)، مشروط به عدم ساخت داخل، می‌توانند از معافیت پرداخت حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض استفاده نمایند.

تبصره ۱- آن دسته از شرکتهای دانش بنیان که دارای مجوزهای وزارت صنعت، معدن و تجارت هستند (از قبیل جواز تأسیس، پروانه بهره برداری، کارت شناسایی، گواهی فعالیت صنعتی، گواهی کشف و پروانه اکتشاف)، باید برای استفاده از معافیتها و تخفیفات زیر، به «بخش سرمایه گذاری سامانه بهین یاب» (ir.Behinyab.www) مراجعه نمایند:

۱) معافیتهای حقوق ورودی ماشین آلات خط تولید (موضوع بند (غ) ماده (۱۱۹) قانون امور گمرکی)

۲) تخفیفات موضوع ماده (۱۲۱) قانون امور گمرکی: «حقوق ورودی قطعات و لوازم و موادی که برای مصرف در ساخت یا مونتاژ یا بسته بندی اشیاء یا مواد یا دستگاهها وارد می گردد، در مواردی که مشمول ردیفی از جدول تعرفه شود که مجموعاً مأخذ حقوق ورودی آن بیشتر از جمع مأخذ حقوق ورودی شیء یا ماده یا دستگاه آماده باشد به تشخیص و نظارت وزارت صنعت، معدن و تجارت به مأخذ حقوق ورودی شیء یا ماده یا دستگاه آماده مربوط وصول می شود.»

تبصره ۲- تشخیص عدم ساخت داخل برای ماشین آلات خط تولید مورد نظر، مشابه اجرای معافیتهای موضوع بند (غ) ماده (۱۱۹) قانون امور گمرکی، برعهده وزارت صنعت، معدن و تجارت می‌باشد و نتیجه بررسیها در این خصوص، حداکثر ظرف مدت ده روز کاری ارائه می‌شود.

تبصره ۳- معافیت های ماده (۴) مربوط به واردات ماشین آلات خط تولید، شامل قطعات یدکی و ابزارآلات نمی باشد.

تبصره ۴- معافیت‌های ماده (۴) برای واردات ماشین‌آلات دست دوم (مستعمل)، پس از اخذ مجوزهای لازم موضوع ماده (۴۲) آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات قابل استفاده می‌باشد.

تبصره ۵ - اگر شرکت دانش‌بنیان، متقاضی استفاده از معافیت‌های حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض گمرکی برای واردات ماشین آلات خط تولید جهت تولید کالای دانش‌بنیان باشد، باید درباره کالای دانش بنیانی که ماشین‌آلات خط تولید مرتبط با آن وارد می شود، موارد زیر توسط کارگزار اجرای معافیت‌های گمرکی بررسی و تأیید شود:

الف - در حوزه فناوریهای بالا و متوسط به بالا باشد.

ب - دارای پیچیدگی فنی بوده و تولید آن نیاز به تحقیق و توسعه هدفمند توسط یک تیم فنی خبره داشته باشد. همچنین برای حفظ توان رقابتی آن کالا در بازار، تحقیق و توسعه باید به صورت مداوم انجام شود.

ج - عمده ارزش افزوده آن کالاها/ خدمات، ناشی از دانش فنی و نوآوری فناورانه باشد.

ماده ۵ - کاربری «ماشین‌آلات، تجهیزات، مواد اولیه، کالاها و قطعات» وارداتی موضوع ماده (۳) و (۴)، باید در راستای تولید کالاها و خدمات دانش بنیان که توسط کارگروه تأیید شده، قرار داشته باشد.

ماده ۶ - اگر درخواست استفاده از معافیت‌های حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض گمرکی برای واردات ماشین‌آلات خط تولید، تجهیزات آزمایشگاهی، تست و کنترل کیفی برای تولید کالای دانش بنیانی باشد که هنوز نمونه اولیه آن در شرکت ساخته نشده، با رعایت شرایط زیر می‌تواند مورد پذیرش قرار گیرد:

الف) بدون واردات مورد نظر، امکان تولید نمونه اولیه با نمونه آزمایشگاهی آن محصول وجود نداشته باشد و آن شرکت تمام مراحل ساخت نمونه اولیه را تا جایی که به تجهیزات وارداتی نیاز پیدا نکرده، طی کرده باشد. (نظیر مطالعات و تحقیق و توسعه اولیه، تهیه نقشه‌های ساخت، طراحی‌ها و)

ب) محصول تولیدی، دارای ویژگی‌های کالای دانش بنیان باشد و با حوزه کلی فعالیت‌های دانش بنیان شرکت مرتبط باشد.

ج - به منظور استفاده از سایر مزایا قانون (از جمله معافیت‌های مالیاتی)، لازم است معیار «کسب دانش فنی مبتنی بر تحقیق و توسعه» برای محصول تولیدی، در دوره بعدی ارزیابی احراز شود.

ماده ۷ - کل کالاهای مشمول معافیت مورد نظر این شیوه نامه، باید با زیرساختها و ظرفیت واقعی تولید و برنامه های آتی توسعه شرکت دانش بنیان تناسب داشته باشد.

ماده ۸ - معافیت موضوع این شیوه نامه، شامل قانون مالیات بر ارزش افزوده و هزینه‌های انجام خدمات و تشریفات گمرکی (موضوع بند ل ماده یک قانون امور گمرکی) نمی‌باشد.

ماده ۹ - نمایندگی شرکت‌های خارجی و شرکت‌های واردکننده کالاهای دانش بنیان که به امر تجارت می‌پردازند، از شمول این شیوه نامه خارج هستند.

ماده ۱۰ - معافیت‌های مذکور در این شیوه نامه، نافی سایر مزایای مترتب بر شرکت‌های مستقر در پارک‌های علم و فناوری، موضوع ماده (۹) قانون نمی‌باشد.

فصل دوم: نحوه اعمال معافیت‌های حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض گمرکی

ماده ۱۱ - شرکت دانش بنیان می‌تواند پس از تهیه پروفرما یا ثبت سفارش، درخواست خود را به همراه مدارک اولیه و تکمیل فرم‌های مربوطه، به منظور آغاز فرایند ارزیابی و دریافت «تأییدیه اولیه»، به سامانه دانش بنیان ارسال کند.

تبصره - اسناد و مدارک مورد نیاز جهت واردات ماشین‌آلات و سایر اقلام وارداتی، باید به نام شرکت دانش بنیان تأیید شده باشد.

ماده ۱۲ - «تأییدیه اولیه» با توجه به مواد (۴)، (۵) و (۶) و سایر معیارهای این شیوه نامه، از سوی دبیرخانه کارگروه صادر شده و صرفاً بیانگر موافقت اولیه برای ارائه معافیت‌های موضوع این شیوه نامه به کالای مورد نظر است، تا شرکت‌های دانش بنیان بتوانند با برنامه ریزی دقیق تر اقدام به واردات نمایند. تأییدیه اولیه تنها به همان شرکت ارائه می‌شود و قابل ارائه به گمرک نیست.

ماده ۱۳- «تأییدیه نهایی» پس از تطبیق مندرجات تأییدیه اولیه (که بر مبنای پروفرما یا ثبت سفارش تهیه می‌شود) با «اظهارنامه تسلیمی به گمرک» و با رعایت سایر نکات این شیوه‌نامه، از سوی دبیرخانه کارگروه به گمرک ابلاغ می‌شود و بیانگر موافقت نهایی برای استفاده از معافیتها است.

ماده ۱۴- در مواردی که شرکت دانش بنیان پس از ورود کالا به گمرک، درخواست استفاده از معافیت نماید، برای احراز عدم ساخت داخل (در صورت نیاز) و ارزیابی سایر شرایط مورد نظر این شیوه نامه، «اظهارنامه تسلیمی به گمرک» مبنای عمل قرار می‌گیرد و نیازی به ارسال اطلاعات پروفرما یا ثبت سفارش نیست.

تبصره - با توجه به اینکه هزینه‌های تشریفات گمرکی (از جمله انبارداری) باید از سوی شرکتها پرداخت شود، توصیه می‌شود به منظور جلوگیری از پرداخت هزینه‌های مزاد، شرکتها درخواست خود را پیش از ورود کالا به گمرک، به سامانه دانش بنیان ارسال نمایند.

ماده ۱۵- مجوز معافیت از پرداخت حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض گمرکی، در صورتی که مدت استفاده از مزایای قانونی برای شرکت به اتمام نرسیده و منقضی نشده باشد (به عبارتی تا زمانی که آن شرکت بر اساس مصوبه کارگروه، مشمول استفاده از مزایای قانون می‌باشد)، بعد از تکمیل پرونده و بررسی نهایی ارسال می‌شود.

ماده ۱۶- پس از اعمال معافیتها و ترخیص کالا از گمرک، به منظور درج در پرونده شرکت و نظارت‌های بعدی، «پروانه سبز گمرکی» از سوی گمرک در اختیار دبیرخانه کارگروه قرار می‌گیرد.

ماده ۱۷- تبادل کلیه اطلاعات و تأییدیه‌ها با گمرک، از طریق «سامانه ثبت مجوزهای واردات، صادرات و ترانزیت» انجام می‌شود.

ماده ۱۸- برای اجرای معافیت‌های گمرکی، کارگروه می‌تواند تعدادی از اشخاص حقوقی واجد صلاحیت را به عنوان کارگزاران اجرای معافیت‌های گمرکی انتخاب نماید.

تبصره - دبیرخانه کارگروه مجاز است از پارک‌های علم و فناوری منتخب که به تأیید کارگروه می‌رسند، به عنوان کارگزار اجرای معافیت‌های گمرکی، برای شرکت‌های مستقر در پارک فعالیت می‌کنند.

ماده ۱۹- پیگیری حسن اجرای این معافیتها از جمله تأیید تناسب بین کاربری «تجهیزات، مواد اولیه، کالاها و قطعات» وارد شده موضوع ماده (۳) و (۴) با کالاهای دانش بنیان شرکت که توسط کارگروه تأیید شده است؛ تناسب ماشین‌آلات خط تولید وارد شده با زیرساختها و ظرفیت تولید شرکت و نظارت بر نصب «ماشین‌آلات خط تولید» در محل شرکت (پس از دریافت پروانه سبز گمرکی)؛ بر عهده کارگزاران اجرای معافیت گمرکی است.

ماده ۲۰- شرکت دانش بنیان موظف است «ماشین‌آلات خط تولید» وارداتی را صرفاً در محل کارگاه یا کارخانه خود که به اطلاع دبیرخانه کارگروه رسیده است، نصب و تا ۱۰ سال از جابه‌جایی، انتقال یا واگذاری آن به غیر، خودداری نماید؛ در غیر این صورت براساس ماده ۱۲۰ قانون امور گمرکی، مستلزم پرداخت وجوه متعلقه شامل حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض معاف شده خواهد بود.

ماده ۲۱- کارگزاران اجرای معافیت‌های گمرکی، مجاز به دریافت هزینه‌های بررسی و ارزیابی تقاضاهای شرکتها می‌باشند.

فصل سوم: نظارت بر اجرای معافیت‌های گمرکی

ماده ۲۲- شرکتهای دانش بنیانی که از معافیت‌های گمرکی موضوع این شیوه نامه برخوردار می شوند، چنانچه بر اساس گزارش دستگاه‌های ذیربط یا نظارت‌های دوره ای که به تأیید نهایی دبیرخانه شورای عالی عتف رسیده باشد، با کتمان اطلاعات یا ارائه اطلاعات ناصحیح، از این حمایتها برخوردار شده باشند، یا حمایتها و تسهیلات اعطا شده را برای مقاصد دیگری مصرف نموده باشند، ضمن محرومیت از استفاده مجدد از حمایت‌های قانون، با ارجاع به مراجع قانونی ذیصلاح، علاوه بر پرداخت اصل حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض متعلق، مشمول جریمه نقدی برابر میزان معافیت اعطا شده خواهند بود که جریمه مذکور با توجه به بند ج ماده (۱۱) قانون بدون رعایت مرور زمان قابل مطالبه بوده و قابل بخشودگی نمی باشد.

ماده ۲۳- کلیه کارگزاران اجرای معافیت‌های گمرکی و یا هرکدام از کارگزاران ارزیابی شرکتهای، می‌توانند درباره نحوه استفاده شرکتهای از معافیت‌های گمرکی، گزارشهای نظارتی خود را به دبیرخانه کارگروه ارایه نمایند. دبیرخانه کارگروه موظف به بررسی و جمع‌بندی گزارشها و ارایه به کارگروه می‌باشد.

این شیوه نامه در ۲۳ ماده و ۹ تبصره در تاریخ ۹/۸/۱۳۹۴ به تصویب کارگروه رسید و جایگزین مصوبه مورخ ۸/۷/۱۳۹۳ کارگروه می‌شود.»

در پاسخ به شکایت مذکور، رئیس هیأت عامل صندوق نوآوری و شکوفایی به موجب لایحه شماره ۲۴۳۱۷/ص/۹۶ - ۲۸/۱۲/۱۳۹۶ توضیح داده است که:

«مدیر محترم دفتر هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

موضوع: پاسخ به نامه شماره ۹۶۰۱۵۰۶

احتراماً، بازگشت به نامه شماره ۹۶۰۱۵۰۶ - ۲/۱۲/۱۳۹۶ آن دفتر که در تاریخ ۱۳۹۶/۱۲/۱۵ به این صندوق ابلاغ شده، در خصوص شکایت مطروحه از سوی آقای سیدسپهر قاضی نوری نائینی جهت ابطال ماده ۸ اساسنامه صندوق نوآوری و شکوفایی مصوب ۱۳۹۰/۰۶/۲۰ هیأت وزیران (که در تاریخ ۱۳۹۱/۰۲/۲۷ به تأیید شورای نگهبان رسیده) و یکی از مصوبات هیأت امنای این صندوق (آیین‌نامه اعطاء تسهیلات و مشارکت در تجاری‌سازی مصوب ۱۳۹۲ هیأت امنای صندوق) مراتب ذیل به استحضار می‌رسد:

۱- شاکی آقای قاضی نوری نائینی در مانحن فیه فاقد هرگونه سمت یا نفعی است. لازم به توضیح است «قانون حمایت از شرکتهای و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوریها و اختراعات» مصوب ۱۳۸۹ مجلس شورای اسلامی که از این پس به اختصار «قانون حمایت» نامیده می‌شود، صرفاً جهت حمایت از شرکتهای و مؤسسات مذکور به تصویب رسیده و شاکی هیچ گونه ارتباطی با شرکتهای و مؤسسات دانش‌بنیان ندارد و انگیزه وی برای طرح این ادعاها، برای صندوق ناشناخته است. با توجه به درج عبارات «که قبلاً معاون سیاستگذاری و ارزیابی راهبردی معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور بوده‌ام» و «به موضوع اشراف دارم و می‌دانم خواندگان به لحاظ سیاسی و شخصیتی قصد تمکین در برابر قانون را ندارند» به نظر می‌رسد این مدعیات از منظر حقوقی طرح نشده است.

۲- مصوبات هیأت امنای صندوق تماماً با رعایت مقررات اساسنامه صندوق مصوب ۱۳۹۰/۰۶/۲۰ هیأت وزیران (که در تاریخ ۱۳۹۱/۰۲/۲۷ به تأیید شورای نگهبان رسیده) در حدود اختیارات هیأت امنای مندرج در اساسنامه بوده و هیچ یک از مواد اساسنامه صندوق نسبت به لزوم تصویب مصوبات توسط شورای عالی عتف الزام یا حتی اشاره‌ای ندارد. مجلس شورای اسلامی نیز در زمان

تصویب اساسنامه علی‌رغم دقت در تطبیق اساسنامه با قانون و تغییرات مختلف در اساسنامه و اصلاح آن توسط دولت، در موضوع مورد بحث هیچ گونه ایرادی را در عدم تطبیق با قانون ابراز نکرده است.

۳- آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان و اساسنامه صندوق نوآوری و شکوفایی در سال ۱۳۹۰ پس از تهیه در شورای عتف به دولت ارسال شد و پس از تصویب دولت ابلاغ شد. در آیین‌نامه اجرایی کلیه خدمات و تسهیلات قابل ارائه در صندوق نوآوری و شکوفایی به تفصیل آمده است و عملیات صندوق منطبق با آن آیین‌نامه اجرایی بوده است و لذا کلیه استفاده‌ها از مزایا و تسهیلات قانون قبلاً به تصویب عتف رسیده است.

۴- در خصوص حکم مندرج در ماده ۱۰ قانون حمایت مراتب ذیل به استحضار می‌رسد:

الف) حکم ماده مزبور را باید در سایه شدن نظارتی شورای عالی عتف دریافت که عموماً پس از انجام عمل موضوعیت می‌یابد نه قبل آن.

ب) هرچند وظیفه مندرج در ماده ۱۰ قانون حمایت بر عهده وزیر علوم، تحقیقات و فناوری و شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری (شورای عالی عتف) بوده، اما سکوت شورای مزبور در این چند سال از آغاز فعالیت به معنی عدم رعایت وظایف قانونی نبوده، بلکه تأیید ضمنی مصوبات و اعمال صندوق در مقام نظارت بوده است.

ج) با توجه به رعایت کامل اساسنامه و سایر قوانین و مقررات مرتبط در تصویب دستورالعملهای مربوطه و اعطای خدمات و تسهیلات به شرکتهای دانش‌بنیان و با توجه به این امر که وظیفه مندرج در ماده ۱۰ قانون حمایت بر عهده نهادی دیگر بوده و نه خود صندوق، لذا عدم رعایت آن نمی‌تواند به مصوبات داخلی صندوق خدشه وارد نموده و موجب بطلان آن شود.

د) صندوق نوآوری و شکوفایی بر اساس اصل صلاحیتها در حقوق عمومی، صلاحیت و اختیار صدور دستور و یا ملزم نمودن وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به انجام وظیفه خود نداشته است و از سوی دیگر با توجه به تصدی صندوق به امری عمومی و عام‌المنفعه در راستای حمایت از اقتصاد مقاومتی و با نظر داشت اصل تداوم ارائه خدمات عمومی که یکی از بنیانهای خدشه‌ناپذیر حقوق عمومی است، امکان تعطیلی وظایف صندوق وجود نداشته و هرگونه وقفه در انجام وظایف صندوق عواقب ناگوارتری را برای کشور به همراه داشته است.

۵ - با توجه به اینکه در ماده ۸ اساسنامه صندوق که اعضای هیأت امنای صندوق تعیین شده‌اند، هم رئیس شورای عالی عتف (رئیس‌جمهور) و هم وزیر علوم، تحقیقات و فناوری به عنوان عضو اصلی هیأت امناء ذکر شده‌اند، درخواست ابطال ماده ۸ اساسنامه صندوق غیر موجه به نظر می‌رسد. لازم به توضیح است در ماده ۵ قانون حمایت از شرکتهای دانش‌بنیان عبارت «زیر نظر رئیس شورا» (رئیس‌جمهور) قید گردیده و رئیس هیأت امنای صندوق نیز رئیس‌جمهور می‌باشد.

۶ - هرچند مدعیات مزبور در بند ۳ شکواییه مطالبه ابطال مصوبه‌ای نیست اما توضیحاً به استحضار می‌رسد، این صندوق نهایت تلاش خود را در پاسخ‌گویی به شرکتهای در زمان مقرر انجام داده و اگر هم شرکتهای در این خصوص شکایت داشته باشند حق ایشان در طرح شکایت در دبیرخانه شورای عالی عتف محفوظ است و دستورالعمل رسیدگی به این شکایات نیز موجود بوده که به پیوست تقدیمی می‌گردد.

۷- در خصوص درخواست شرکت مبنی بر دستور توقف فوری اجرای مصوبات مورد شکایت، با توجه به اینکه خدمات صندوق از جمله خدمات عمومی بوده و توقف آن موجب لطمه به منافع عمومی و پیشبرد اقتصاد مقاومتی می‌گردد و با توجه به اینکه مراتب

مندرج در ماده ۱۰ قانون حمایت جزء تشریفات اساسی نبوده و در حال حاضر نیز قابل احراز و الحاق است خواهشمند است ضمن رد درخواست مزبور استمرار خدمات صندوق مقرر شود.»

قائم‌مقام معاونت علمی و فناوری در امور حقوقی و مجلس نیز در این خصوص به موجب لایحه شماره ۱۰۰۶۷/۱۱ - ۱۵/۱/۱۳۹۷ توضیح داده است که:

«ریاست محترم هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

سلام علیکم

احتراماً؛ در خصوص شکایت آقای سید سپهر قاضی نوری نایینی علیه معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری (به شماره پرونده ۹۶۰۹۹۸۰۹۰۴۲۰۱۷۷۰) به خواسته ابطال مصوبات مندرج در شکوائیه به ادعای مغایرت با قانون به استحضار می‌رساند، از آنجا که در تصویب کلیه مصوبات مورد شکایت، ترتیبات قانونی مربوطه رعایت شده و هر یک از این مصوبات به تصویب مرجع صلاحیتدار رسیده است، لذا ادعای مغایرت این مصوبات با قانون فاقد وجهت است. دلایل معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری در رد ادعای خواهان عبارت است از:

۱- در پاسخ به ایراد مندرج در بند ۱ دادخواست معروض می‌دارد، هیچ یک از مصوبات ردیف‌های ۱ تا ۵ با ماده ۱۰ «قانون حمایت از شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوریها و اختراعات» مصوب ۱۳۸۹ مجلس شورای اسلامی به شرح ذیل مغایرت ندارند. اصولاً مزایا، امتیازات و تسهیلاتی که طبق قانون به شرکتهای دانش‌بنیان تعلق می‌گیرد ریشه در قانون و به ویژه «آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوریها و اختراعات» و نیز «اساسنامه صندوق نوآوری و شکوفایی» دارد و در حقیقت همه مقررات مورد تدوین و تصویب در زمینه اعطای تسهیلات بر اساس آیین‌نامه اجرایی قانون فوق‌الاشعار و اساسنامه صندوق نوآوری و شکوفایی به عنوان مقررات مادر بوده است. به طور کلی تصویب «قانون حمایت از شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوریها و اختراعات مصوب ۱۳۸۹ مجلس شورای اسلامی» در جهت شناسایی و تقویت شرکتهای دانش‌بنیان از طریق کمکها و اعطای تسهیلات و معافیتها (موضوع مواد ۳ و ۵) بوده است. از آنجا که مهم‌ترین سندی که انواع امتیازات و تسهیلات اعطایی به شرکتهای دانش‌بنیان می‌توانست در آن قید گردد، آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوریها و اختراعات بود، لذا در اجرای ماده ۱۰ قانون حمایت از شرکتها، شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری (عتف) در بند ۳ مصوبات جلسه ششم به شماره ۶۳۷ - ۱۲/۳ مورخ ۵/۲/۱۳۹۰ اقدام به تصویب آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان و نیز اساسنامه صندوق نوآوری و شکوفایی کرده است. همچنین در جزء ۵ بند ۱ و بند ۶ مصوبات هفدهمین جلسه شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری (عتف) مورخ ۱۳۹۳/۱۳/۲۷ اصلاحات آیین‌نامه اجرایی قانون و اساسنامه صندوق فوق‌الذکر مورد تصویب قرار گرفته است.

فصول متعددی از آیین‌نامه اجرایی قانون نظیر فصل دوم (اعطای کمک)، فصل سوم (تسهیلات)، فصل پنجم (مشارکت)، فصل ششم (معافیت‌های مالیاتی و گمرکی) فصل هفتم (اولویت‌دهی به شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان و سایر حمایت‌ها) ناظر به کمکها و تسهیلات است و در حقیقت همانطور که آشکار است آیین‌نامه اجرایی قانون چیزی جز بیان تسهیلات و امتیازات نیست. از طرف دیگر در اجرای تکلیف مقرر در ماده ۱۳ قانون حمایت از شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان، آیین‌نامه فوق‌الاشعار به تصویب هیأت وزیران (به شماره ۱۴۱۶۰۲/ت/۴۶۵۱۳ مورخ ۱۳۹۱/۰۸/۲۱) نیز رسیده است. علی‌ای حال با عنایت به توضیحات فوق‌الذکر در مورد هر یک از مصوبات مورد ادعا در پیوست دادخواست توضیحات لازم ارائه می‌گردد.

الف) آیین‌نامه اعطای تسهیلات و مشارکت در تجاری‌سازی:

«آیین‌نامه اعطای تسهیلات و مشارکت در تجاری‌سازی» بر اساس اختیارات مندرج در اساسنامه صندوق نوآوری و شکوفایی به تصویب رسیده و اساسنامه صندوق نوآوری و شکوفایی نیز به موجب بند ۳ مصوبات جلسه ششم به شماره ۱۲/۳-۶۳۷ مورخ ۱۳۹۰/۰۲/۰۵ شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری (عتف) به تصویب این شورا رسیده است.

ب) شیوه‌نامه اعطای معافیت حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض به شرکتهای دانش‌بنیان:

در خصوص شیوه‌نامه «اعطای معافیت حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض به شرکتهای دانش‌بنیان» شایان ذکر است بر خلاف ادعای خواهان مبنی بر تصویب این شیوه‌نامه در معاونت علمی و فناوری، شیوه‌نامه فوق‌الذکر با عنایت به توضیحات ذیل به تصویب «کارگروه ارزیابی و تشخیص صلاحیت شرکتهای و مؤسسات دانش‌بنیان و نظارت بر اجرا» رسیده است که کارگروهی مستقل از معاونت و علمی فناوری رییس‌جمهور است. اصولاً در اجرای تکلیف مقرر در ماده ۲۲ آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از شرکتهای و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوریها و اختراعات مبنی بر تهیه دستورالعمل اجرایی فصل ششم آیین‌نامه (معافیت‌های مالیاتی و گمرکی)، وزارت امور اقتصادی و دارایی و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری دستورالعمل مربوطه را تهیه و تصویب کرده است. («دستورالعمل اجرایی موضوع ماده ۲۲ آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از شرکتهای و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوریها و اختراعات مصوب ۵/۸/۱۳۸۹ مجلس شورای اسلامی») از آنجا که «کارگروه ارزیابی و تشخیص صلاحیت شرکتهای و مؤسسات دانش‌بنیان و نظارت بر اجرا» بنا به ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت ایجاد شده و کار ویژه این کارگروه در عنوان آن مندرج است، این کارگروه اقدام به تدوین یک راهنما و شیوه‌نامه داخلی به نام «شیوه‌نامه اعطای معافیت حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض به شرکتهای دانش‌بنیان» نموده است.

به طور خلاصه تصویب دستورالعمل موضوع ماده ۲۲ و تهیه «شیوه‌نامه اعطای معافیت حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض به شرکتهای دانش‌بنیان» از آنجا که ریشه در آیین‌نامه اجرایی قانون مصوب شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری (عتف) دارد و نیز از آنجا که شیوه‌نامه موصوف صرفاً یک راهنمای داخلی برای انجام هر چه صحیح‌تر وظایف است و چیز جدیدی در خود ندارد، نه تنها هیچ گونه مغایرتی با قانون حمایت ندارد، بلکه هیچ گونه تعهد و تکلیفی مازاد بر مفاد قانون و آیین‌نامه ایجاد نکرده و به تصویب مرجع صلاحیتدار نیز رسیده است. به منظور تنویر اذهان دادرسان فهیم آن مرجع در خصوص صلاحیت «کارگروه ارزیابی و تشخیص صلاحیت شرکتهای و مؤسسات دانش‌بنیان و نظارت بر اجرا» لازم به ذکر است که:

۱ - مستند قانونی تشکیل کارگروه ارزیابی شرکتهای دانش‌بنیان، ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی قانون و اصلاحات آن، که اشعار می‌دارد: «در اجرای مفاد ماده ۲ قانون و به منظور تدوین حوزه‌های فعالیتهای دانش‌بنیان و معیارهای تشخیص مصادیق شرکتهای و مؤسسات دانش‌بنیان، کارگروهی زیر نظر رییس شورا متشکل از اعضای زیر تشکیل می‌شود:

الف - معاون علمی و فناوری رییس‌جمهور (رییس)

ب - نماینده وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

ج - نماینده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

د - نماینده وزارت صنعت، معدن و تجارت

ه - نماینده وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح

و - نماینده وزارت جهاد کشاورزی

ز - نماینده وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات

ح - مدیرعامل صندوق

ی - سه نفر صاحب‌نظر در حوزه شرکتهای دانش‌بنیان به پیشنهاد کارگروه و حکم رییس کارگروه

ک - یک نفر صاحب‌نظر به پیشنهاد اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی ایران و حکم رییس کارگروه.»

۲- کارگروه در راستای اجرای مفاد ماده ۲ قانون که بیان‌کننده وظایف شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری است، تشکیل شده است.

۳ - بر اساس تبصره ۱ ذیل بند ۱ مصوبه شماره ۲۰۱۱۵/ت/۵۲۴۰۴ ه - ۱۳۹۵/۰۲/۲۱ هیأت وزیران نظارت بر اجرای ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی قانون بر عهده دبیرخانه شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری (عتف) است.

۴- کارگروه ارزیابی و تشخیص صلاحیت شرکتهای و مؤسسات دانش‌بنیان و نظارت بر اجرا، بر اساس حکم رییس شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری در سال ۱۳۹۱ طی نامه شماره ۱۷۳۶۲ - ۱۳۹۱/۰۹/۰۶ فعال شد.

ج) آیین‌نامه ارزیابی و تشخیص شرکتهای و مؤسسات دانش‌بنیان:

با عنایت به اینکه درخواست خواهان در بند ۱ دادخواست مبنی بر مغایرت مصوبات مورد اشاره و من جمله آیین‌نامه ارزیابی و تشخیص شرکتهای و مؤسسات دانش‌بنیان با ماده ۱۰ قانون حمایت از شرکتهای و مؤسسات دانش‌بنیان از حیث مرجع تصویب است و با توجه به اینکه ماده ۱۰ قانون حمایت از شرکتهای و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوریها و اختراعات اشعار می‌دارد: «هرگونه استفاده از مزایا، امتیازات و تسهیلات عنوان شده در این قانون برای شرکتهای و مؤسسات دانش‌بنیان پس از انطباق با اهداف مندرج در این قانون توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری جهت تصویب به شورای عالی علوم تحقیقات و فناوری ارائه می‌گردد.» لذا آنچه از نص این ماده برمی‌آید اینکه این ماده در مقام بیان استفاده از مزایا، امتیازات و تسهیلات است و اصولاً موضوعاتی نظیر ارزیابی و تشخیص شرکتهای و مؤسسات دانش‌بنیان از شمول ماده ۱۰ خروج موضوعی دارند. به طور خلاصه تصویب شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری (عتف) طبق ماده ۱۰ ناظر به «استفاده از مزایا، امتیازات و تسهیلات» است که آیین‌نامه ارزیابی و تشخیص شرکتهای و مؤسسات دانش‌بنیان اصولاً در مورد آن نیست و لذا ادعای مغایرت «آیین‌نامه ارزیابی و تشخیص شرکتهای و مؤسسات دانش‌بنیان» با ماده ۱۰ از حیث مورد ادعای خواهان فاقد وجهت حقوقی است.

بنابراین این آیین‌نامه هیچ گونه ارتباطی با مسئله مزایا، امتیازات و تسهیلات موضوع ماده ۱۰ قانون حمایت ندارد و صرفاً ناظر بر فرآیند ارزیابی و تشخیص شرکتهای و مؤسسات دانش‌بنیان است. و بنابراین با موضوع شکایت (مغایرت آن با ماده ۱۰ قانون حمایت) ارتباطی ندارد. علی‌ایحال در جهت تبیین موضوع شایان ذکر است با عنایت به ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از شرکتهای و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوریها و اختراعات مصوب ۲۱/۸/۱۳۹۱، مبنی بر صلاحیت «کارگروه ارزیابی و تشخیص

صلاحیت شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان و نظارت بر اجرا» در «تدوین حوزه‌های فعالیت‌های دانش‌بنیان و معیارهای تشخیص مصادیق شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان»، این کارگروه به عنوان مرجع صلاحیت‌دار اقدام به تدوین و تصویب «آیین‌نامه ارزیابی و تشخیص شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان» نموده است.

د) شیوه‌نامه انتخاب و فعالیت کارگزاران به منظور انجام فرآیند ارزیابی شرکتهای دانش‌بنیان: با توجه به توضیحات ارائه شده در مورد آیین‌نامه ارزیابی و تشخیص شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان (موضوع بند قبلی) در خصوص «شیوه‌نامه انتخاب و فعالیت کارگزاران به منظور انجام فرآیند ارزیابی شرکتهای دانش‌بنیان» نیز این توضیحات صادق است. موضوع این شیوه‌نامه نیز هیچ‌گونه ارتباطی با «مزایا، امتیازات و تسهیلات» موضوع ماده ۱۰ قانون حمایت از شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوریها و اختراعات، ندارد که نیازمند تصویب شورای عالی علوم تحقیقات و فناوری (عتف) باشد و صرفاً ناظر بر فرآیند ارزیابی شرکتهای دانش‌بنیان است و با عنایت به ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوریها و اختراعات مصوب ۲۱/۸/۱۳۹۱، مبنی بر صلاحیت «کارگروه ارزیابی و تشخیص صلاحیت شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان» در «تدوین حوزه‌های فعالیت‌های دانش‌بنیان و معیارهای تشخیص مصادیق شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان»، این کارگروه به عنوان مرجع صلاحیت‌دار اقدام به تدوین و تصویب «شیوه‌نامه انتخاب و فعالیت کارگزاران به منظور انجام فرآیند ارزیابی شرکتهای دانش‌بنیان» کرده است.

ه) شیوه‌نامه تسهیلات نظام وظیفه تخصصی افراد فعال در شرکتهای دانش‌بنیان:

بنیاد ملی نخبگان به عنوان یک نهاد مستقل از معاونت علمی و فناوری رییس‌جمهور در سال ۱۳۸۳ بر اساس اساسنامه مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی تاسیس شده است و ریاست هیأت امنای بنیاد ملی نخبگان بر عهده رییس‌جمهور است. بنیاد ملی نخبگان بر اساس تفاهم با ستاد کل نیروهای مسلح، «شیوه‌نامه بهره‌مندی دانش‌آموختگان فناور از تسهیلات خدمت نظام وظیفه تخصصی» را تصویب و ابلاغ کرده است و موضوع سربازی، در قانون حمایت از شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان، ذکر نشده است و این برنامه به عنوان یک رویه حمایتی برای حمایت از همه شرکتهای مستقر در پارکهای علم و فناوری و سایر شرکتهای فناور و در جهت توانمندسازی آنها و نیروهای نخبه و تحصیلکرده کشور تدوین و عملیاتی شده و ارتباطی با حمایت‌های مصرح در قانون حمایت از شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوریها و اختراعات مصوب ۱۳۸۹ مجلس شورای اسلامی، و تکالیف مندرج در آن قانون ندارد.

و) ماده ۸ اساسنامه صندوق نوآوری و شکوفایی:

اساسنامه صندوق نوآوری و شکوفایی نیز به موجب بند ۳ مصوبات جلسه ششم به شماره ۶۳۷ - ۱۲/۳ مورخ ۵/۲/۱۳۹۰ شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری (عتف) به تصویب شورای عتف رسیده است.

۲ - در خصوص ایراد مندرج در بند ۲ دادخواست معروض می‌دارد این سخن که در حال حاضر صندوق نوآوری و شکوفایی هیچ نوع وابستگی به شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری (عتف) ندارد به هیچ وجه با نصوص قوانین و مقررات و رویه جاری همخوانی نداشته و اصولاً در تعارض است و موضوع در این زمینه به حدی روشن است که اثبات خلاف آن دلیل می‌طلبد. علی‌اجمال در پاسخ به این ایراد خاطر نشان می‌سازد که اساسنامه صندوق نوآوری و شکوفایی نیز به موجب بند ۳ مصوبات جلسه ششم به شماره ۶۳۷ - ۱۲/۳ مورخ ۵/۲/۱۳۹۰ شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری (عتف) به تصویب شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری (عتف) رسیده است.

۳ - در پاسخ به ایراد مندرج در بند ۳ دادخواست به استحضار می‌رساند ماده ۷ قانون حمایت از شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان بیان می‌دارد: «کلیه دستگاه‌های مجری این قانون موظف هستند حداکثر ظرف یک ماه به درخواستهای متقاضیان جهت استفاده از حمایت مندرج در این قانون رسیدگی کنند و نتیجه نهایی را به متقاضی اعلام نمایند، چنانچه نظر مبنی بر رد درخواست باشد باید به طور مستدل به آگاهی درخواست‌کننده برسانند. درخواست‌کننده می‌تواند نزد دبیرخانه اعتراض کند و شورا موظف است ظرف یک ماه به شکایت واصله رسیدگی کند.»

در این خصوص شایان ذکر است که شیوه‌نامه رسیدگی به اعتراضات شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان بر اساس ماده ۷ قانون به تصویب کمیسیون دائمی شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری رسیده و از سال گذشته دبیرخانه شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری، سامانه دریافت شکایات از متقاضیان را راه‌اندازی کرده و به شکایات رسیدگی می‌کند. در خاتمه شایان ذکر است اجرای این قانون که در سال ۱۳۸۹ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است، از سال ۱۳۹۱ به شکل جدی مورد توجه قرار گرفت که حدود ۵ سال از اجرای آن می‌گذرد. ارزیابی حدود یازده هزار درخواست و تأیید حدود ۳۴۰۰ شرکت برای دریافت حمایت‌های مختلف اعم از حمایت‌های قانونی و برنامه‌های حمایتی این معاونت، ایجاد اشتغالی در حدود ۱۹۰ هزار نفر و رسیدن به سطح درآمدی در حدود ۴۰۰ هزار میلیارد ریال برای این شرکتها تنها بخشی از خروجی‌های عملکردی اجرای این قانون است. این حجم از دستاوردها، موجی از امید و انگیزه را در بین جوانان و فارغ‌التحصیلان دانشگاهی ایجاد کرده است و توقف اجرای آن، باعث تبعات فراوانی خواهد بود. این برنامه، بارها از سوی رهبر معظم انقلاب اسلامی مورد تأیید و تأکید قرار گرفته و به عنوان یکی از بهترین مصادیق اقتصاد مقاومتی مورد تأیید قرار گرفته است. با عنایت به توضیحات فوق‌الذکر ادعاهای خواهان به شرح مندرج در دادخواست از لحاظ حقوقی و قانونی فاقد وجهت است و معاونت علمی و فناوری رییس‌جمهور از آن مرجع تقاضای رد شکایت خواهان را دارد. «

در اجرای ماده ۸۴ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ پرونده به هیأت تخصصی اقتصادی، مالی دیوان عدالت اداری ارجاع می‌شود و هیأت مذکور به موجب دادنامه شماره ۲۸۳ - ۳۰/۸/۱۳۹۷ خواسته شاکی را مغایر قانون و خارج از حدود اختیارات قانونی ندانسته است و به استناد بند «ب» ماده ۸۴ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲، رأی به رد شکایت شاکی صادر کرده است که متن آن به قرار زیر است:

رأی هیأت تخصصی اقتصادی، مالی دیوان عدالت اداری:

«با مذاقه در اوراق و محتویات پرونده، نظر به اینکه تصویب قانون حمایت از شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوریها و اختراعات مصوب ۱۳۸۹ مجلس شورای اسلامی در جهت شناسایی و تقویت شرکت‌های دانش‌بنیان از طریق کمکها و اعطای تسهیلات و معافیتها بوده است که در اجرای ماده ۱۰ قانون حمایت از شرکتها، شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری در بند ۳ مصوبات جلسه ششم اقدام به تصویب آیین‌نامه اجرایی قانون مذکور و اساسنامه صندوق نوآوری و شکوفایی نموده است و در جزء ۵ بندهای (۱ و ۶) مصوبات هفدهمین جلسه شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری اصلاحات آیین‌نامه اجرایی قانون مزبور و اساسنامه صندوق فوق‌الذکر مورد تصویب قرار گرفته است، به جهت اینکه ماده ۸ اساسنامه و آیین‌نامه‌ها و شیوه‌نامه‌های مورد شکایت در تبیین حکم مقنن و شیوه‌های اجرایی آن بوده، لذا خلاف قانون و خارج از اختیار نبوده به استناد بند «ب» ماده ۸۴ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۹۲، رأی به رد شکایت صادر و اعلام می‌کند. رأی صادره ظرف مدت بیست روز از تاریخ صدور از سوی ریاست ارزشمند دیوان یا ده نفر از قضات گرانقدر دیوان قابل اعتراض است.»

معاون نظارت و بازرسی دیوان عدالت اداری به موجب گزارش شماره ۲۰۲/۵۴۹۷۸/۹۰۰۰ - ۱۱/۹/۱۳۹۷ به شرح زیر رأی هیأت تخصصی را واجد ایراد قانونی اعلام می‌کند:

«نظر به اینکه:

۱- ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان، ضمن اشاره به تشکیل کارگروه تشخیص و ارزیابی شرکت‌های دانش‌بنیان صلاحیت کارگروه مذکور را «تدوین حوزه‌های فعالیتهای دانش‌بنیان و معیارهای تشخیص مصادیق شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان» مقرر نموده است.

۲- در خصوص صلاحیت وضع مقررات ناظر به معافیت‌های گمرکی، عوارض و سود بازرگانی، طبق ماده ۲۲ آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان، تسهیلات مقرر در ماده ۳ قانون حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان از جمله تسهیلات معافیت‌های گمرکی و عوارض، موضوع شیوه‌نامه مورد شکایت «وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری موظفاند دستورالعمل اجرایی این فصل را ظرف سه ماه پس از ابلاغ این آیین‌نامه تهیه و به سازمان امور مالیاتی کشور و گمرک ایران ابلاغ نمایند.» به عبارتی مقام صالح جهت وضع مقررات اجرایی معافیت گمرکی و ... وزارت اقتصاد و وزارت علوم است از طرفی ماده ۱۰ قانون حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان، برقراری هرگونه تسهیلات مندرج در قانون اخیرالذکر را منوط به تصویب شورای عتف نموده است، با این توصیف برای تصویب مزایای معافیت گمرکی، سود بازرگانی و عوارض علاوه بر تدوین دستورالعمل اجرایی از سوی وزارت اقتصاد و وزارت علوم تأیید شورای عتف نیز لازم است. بنابراین از مصوبات مورد شکایت صرفاً تصویب شیوه‌نامه اعطای معافیت حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض به شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان از سوی کارگروه ارزیابی و تشخیص صلاحیت شرکت‌های دانش‌بنیان خارج از صلاحیت قانونی بوده و رأی به رد شکایت در خصوص موضوع شیوه‌نامه معترض عنه قابل اعتراض به نظر می‌رسد و قابلیت طرح در هیأت عمومی را دارد. مع‌الوصف مراتب جهت هرگونه دستور به حضور ایفاد می‌گردد.»

رئیس دیوان عدالت اداری در فرجه مقرر در قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری با استدلال مذکور در گزارش معاون نظارت و بازرسی دیوان عدالت اداری به رأی شماره ۲۸۳ - ۱۳۹۷/۰۸/۳۰ هیأت تخصصی اقتصادی، مالی صرفاً در خصوص تصویب شیوه‌نامه اعطای معافیت حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض به شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان از سوی کارگروه ارزیابی و تشخیص صلاحیت شرکت‌های دانش‌بنیان اعتراض می‌کند.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۳۹۸/۰۵/۱۵ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی

بر اساس ماده ۱۰ قانون حمایت از شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوریها و اختراعات مصوب سال ۱۳۸۹، هرگونه استفاده از مزایا و امتیازات و تسهیلات عنوان شده در این قانون برای شرکتها، مؤسسات دانش‌بنیان باید به تصویب شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری برسد و چون مصوبه یاد شده بدون طی مراحل قانونی به تصویب رسیده است و طبق ماده ۲۲ آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان، تسهیلات مقرر در ماده ۳ این قانون (تسهیلات، معافیت‌های گمرکی و

عوارض) در قالب دستورالعمل اجرایی توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تهیه و به سازمان امور مالیاتی و گمرک ابلاغ می‌شود و در واقع مرجع تصویب وزارت امور اقتصادی و دارایی است، در حالی که کارگروه ارزیابی و تشخیص صلاحیت شرکتهای دانش‌بنیان رأساً به تصویب شیوه‌نامه اقدام کرده است، بنابراین این بخش از شکایت وارد تشخیص داده می‌شود و به لحاظ خروج از اختیار قانونی در اجرای بند ب ماده ۸۴ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری ضمن نقض رأی شماره ۲۸۳ - ۱۳۹۷/۰۸/۳۰ هیأت تخصصی اقتصادی، مالی در قسمت عدم ابطال شیوه‌نامه اعطای معافیت حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض به شرکتهای و مؤسسات دانش‌بنیان، حکم بر ابطال شیوه‌نامه مذکور از حیث نداشتن اختیار برای تصویب شیوه‌نامه مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و ماده ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ ابطال می‌شود.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری - محمدکاظم بهرامی